Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
12 november 2025

Onze referentie
IenW/BSK-2025/280583

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Waterveiligheid, Rivieren en Zee
Waterveiligheid

Beslistermijn
12-11-2025

Bijlage(n)
3

Aan Minister

nota

Kamerbrief aanbieding heruitgave 'Ruimte voor Zeespiegelstijging'

Aanleiding

U bent, samen met de Deltacommissaris, opdrachtgever van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KP ZSS). Dit meerjarige programma zit in de laatste fase. Er staan nog verschillende publicaties op de planning waarover de Kamer t.z.t. ook geïnformeerd zal worden.
Wat nu voorligt is een geactualiseerde versie van het rapport Ruimte voor Zeespiegelstijging, dat op 4 maart 2024 al aan de Kamer is aangeboden[1]. Hierin is door het uitwerken van verschillende denkrichtingen verkend hoe Nederland kan omgaan met een zeespiegelstijging tot 5 meter. In de nieuwe versie is een extra denkrichting 'Meegroeien' opgenomen. De resultaten van de extra denkrichting worden gepresenteerd tijdens het Deltacongres op 13 november, het is daarom wenselijk de nieuwe versie ook op dat moment bij de Kamer te hebben liggen.

Geadviseerd besluit

Instemmen met verzenden van de nieuwe versie van het rapport Ruimte voor Zeespiegelstijging aan de Tweede Kamer via bijgevoegde aanbiedingsbrief.

Kernpunten

- Het KP ZSS onderzoekt of en hoe Nederland kan omgaan met een zeespiegelstijging tot 5 meter. Uit de tussenresultaten die zijn gepubliceerd in 2023 (Tussenbalans[2]) en 2024 (Ruimte voor Zeespiegelstijging) blijkt dat de waterveiligheid in dat extreme geval zowel met de huidige aanpak als op andere manieren technisch gerealiseerd kan worden. In alle gevallen zal de opgave groot zijn, met een grote impact op de (leef)omgeving. Voor deze publicaties is veel media-aandacht geweest.

- Nu is er een vierde lange termijn denkrichting uitgewerkt, Meegroeien. Deze denkrichting is gericht op het gebruik van de natuurlijke dynamiek van water en sediment om zand en slib in te vangen. Op deze manier groeit de overgang van zee naar land mee met de zeespiegelstijging.

- Op 13 november worden de resultaten van deze vierde denkrichting gepubliceerd en ook gepresenteerd op het Deltacongres. Er wordt ook publiciteit verwacht rond de publicatie/presentatie.

[1] Kamerstukken (2023-2024) 36 410 J – nr. 9
[2] Kamerstukken (2023–2024) 36 410 J - nr. 5

- Maatschappelijk en bestuurlijk wordt deze denkrichting zowel omarmd, als dat deze weerstand oproept. Het politieke debat in Zeeland over opslibpolders /wisselpolders, waar verschillende bestuurders en Provinciale Staten botsen over de (on)wenselijkheid van een dergelijke oplossing, is hier een goed voorbeeld van.

- Daarom is het belangrijk dat de feitelijke resultaten van Meegroeien centraal staan, en gepresenteerd worden in de context van de bredere verkenning van denkrichtingen en bouwstenen voor de toekomst.

- De resultaten van deze denkrichting Meegroeien zijn daarom verwerkt in een geactualiseerde versie van het rapport Ruimte voor Zeespiegelstijging. In deze publicatie wordt ook benadrukt dat binnen het Kennisprogramma geen keuzes worden gemaakt.

- Er komt veel informatie beschikbaar, die allerlei beelden en vragen kunnen oproepen. Via de brief en de update van het rapport 'Ruimte voor Zeespiegelstijging' kunt u de Kamer een duiding meegeven van de resultaten van de verkenningen, de context waarin deze tot stand zijn gekomen en van het vervolg.

U wordt t.z.t. via een separate Nota ter informatie op de hoogte gesteld van de afronding van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging en de concept hoofdboodschap van het eindrapport (publicatie voorzien mei/juni 26).

Krachtenveld
Het consortium Meegroeien is gefinancierd door de Topsector Water en Maritiem, het Wereldnatuurfonds, LVVN en IenW (StafDC en DGWB). Deelnemers zijn ingenieursbureaus, waterbouwers, ecologen, landschapsarchitecten en kennisinstellingen. Deelnemers hebben ook eigen tijd ingebracht en willen graag zichtbaar zijn met de resultaten van deze innovatieve samenwerkingsvorm. Veel deelnemers vinden deze denkrichting de meest wenselijke voor de toekomst van Nederland. Maatschappelijk gezien leidt deze denkrichting tot discussies.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing

Datum
12 november 2025

Onze referentie
IenW/BSK-2025/280583

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Waterveiligheid, Rivieren en Zee
Waterveiligheid

Aan
Minister

Bijlage(n)
3

Toelichting

Voorafgaand

In november 2023 is de Tussenbalans van het KP ZSS gepubliceerd. Deze had met name betrekking op de gevolgen van zeespiegelstijging voor de huidige aanpak van waterveiligheid en verzilting (als onderdeel van zoetwaterbeschikbaarheid).

Verschillende consortia hebben drie mogelijke (alternatieve) denkrichtingen voor de lange termijn waterveiligheid verkend (Meebewegen, Beschermen en Zeewaarts). De resultaten zijn samengevat in het rapport Ruimte voor Zeespiegelstijging. Dit rapport is in 2024 aan de Kamer aangeboden.

Het bleek dat in alle drie de denkrichtingen vooral werd uitgegaan van dijken en kunstwerken voor het beschermen tegen overstromingen. Wel werd er vermeld dat dit mogelijk ook zou kunnen met *nature based* maatregelen. De vraag kwam vervolgens op of natuurlijke processen en robuuste ecosystemen daadwerkelijk te benutten zijn om Nederland bij zeespiegelstijging veilig en leefbaar te houden. Een nieuw consortium deze vraag uitgewerkt in een vierde denkrichting: Meegroeien. Conclusie is dat meegroeien onder voorwaarden haalbaar en uitvoerbaar is. Hoewel er uiteindelijk ook gebruik gemaakt wordt van waterbouwkundige maatregelen levert deze aanpak andere beelden op dan de reguliere aanpak. De aanpak ligt in het verlengde van het huidige beheer van de zandige kust.

De resultaten zijn toegevoegd in de heruitgave van het rapport Ruimte voor Zeespiegelstijging, Ruimte voor Zeespiegelstijging 2. Het rapport geeft de beschrijving en voornaamste bevindingen van de verschillende denkrichtingen weer, en presenteert ook een aantal algehele conclusies.

Samenwerking in consortium

Er is (wederom) gekozen voor een constructie met een consortium, omdat voor de concretisering veel verschillende expertise nodig was (uit overheden, kennisinstellingen, ingenieurs- en ontwerpbureaus en waterbouwers, ecologen). Het consortium heeft een rapport opgeleverd met beelden hoe toepassing van deze denkrichting op Nederland eruit kán zien en wat daarvoor nodig is (technisch, fysisch en ruimtelijk). Er wordt daarbij gesproken over inzet van 'bouwstenen', zoals bijvoorbeeld 'meegroeilandschappen', 'vooroevers', maar ook 'deltapolder'. Het consortium is zelf ‘eigenaar’ van de eigen bevindingen en rapportage.
Het overkoepelende rapport (bijlage 02) dat u de Kamer aanbiedt valt onder het Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

Communicatie

Het consortium presenteert het onderzoek op het Deltacongres van 13 november 2025 in Breda. U ontvangt bij het congres een exemplaar van het hoofdrapport van het consortium. Vanuit de pers is aandacht getoond voor de publicatie. Via DCO ontvangt u hierover indien nodig nadere informatie.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Concept Kamerbrief	
03	Rapport (overkoepelend)	Bijlage bij Kamerbrief

04	Hoofdrapport consortium Meegroeien	Dit rapport van het consortium wordt niet apart verstuurd, maar wel openbaar gemaakt op de pagina van het Kennisprogramma, onder de website van staf DC.

Datum
12 november 2025

Onze referentie
IenW/BSK-2025/280583

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Waterveiligheid, Rivieren en Zee
Waterveiligheid

Aan
Minister

Bijlage(n)
3